

Kohti narratiivista taloustiedettä: Yksilöiden ja yhteiskuntien kertomukset

Tommi Auvinen

KTL, tutkija (yritysten johtaminen ja johtajuus)

Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu

Teppo Sintonen

KTT, YTT, dosentti (yritysten johtaminen ja johtajuus)

Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu

Esa Mangeloja

KTT, dosentti (kansantaloustiede)

Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu

1. Johdanto

Esittelemme tässä artikkelissa lyhyesti narratiivisen metodologian ja tieteenfilosofian ideaa, pohdimme narratiivisen tutkimuksen sovellusmahdollisuuksia taloustieteelle sekä käymme läpi eräitä keskeisiä viimeaikaisia liiketaloustieteen alan tutkimuksia. Tarkastelemme myös yhteiskunnan suuria ja yksilöiden pieniä kertomuksia sekä ajatuksia narratiivisuuden ja taloustieteen toisiaan rikastavasta vuorovaikutuksesta. Pohdimme narratiivisen lähestymistavan ja yleisemmin laadullisen tutkimusotteen yhdistämistä kvantitatiiviseen otteeseen.

Tarkoituksemme ei ole pakottaa toisiinsa sopimattomia tieteenfilosofisia viitekehyksiä (esim. realismi ja konstruktionismi) yhteen, vaan rikastaa makrotaloustieteellistä tilastollista lähestymistapaa suurten kertomusten narratiivisella analyysillä muodostaen pikemminkin jatkumon kuin kilpailevien filosofioiden sekamelskan. Narratiivinen näkökulma ei pyri mätätöimään tilastollisia kausaalimalleja, vaan pyrkii ymmärtämään tilastollisen tarkastelun

heikkoa osa-alueetta, kuten inhimillisen toiminnan pehmeämpinä pidettyjä puolia (emootioita, arvoja ja kulttuuria). Narratiivinen taloustiede vaikuttaa ajanmukaiselta lähestymistavalta monimutkaisessa ja ennakoimattomassa maailmassa, mutta se tarvitsee vielä paljon kehitystyötä.

2. Narratiivisuus ja taloustieteet

Kasvanut kiinnostus ymmärtää kieltä ja kielen merkitystä inhimilliselle toiminnalle kiteytyi 1960-luvulla filosofian ja kielitieteiden aloilla alkaneeseen kielelliseen käänteeseen (Rorty 1992, Sintonen ja Auvinen 2009). Samaan filosofiseen perinteeseen kuuluva narratiivinen metodologia, jonka mielenkiinto kohdistui nimenomaan kertomusmuotoiseen kieleen, rantautui ensin yhteiskuntatieteisiin 1980-luvun alussa ja sieltä karkeasti vuosikymmen myöhemmin liiketaloustieteisiin (Andrews, Squire ja Tamboukou 2008). Yhteiskuntatieteistä erityisesti valtio-oppiin narratiivisuus on levinnyt käsitehistoriallisen ja retoriikan analyysin kaut-

ta (Palonen 1988). Narratiivisuus yleistyi 1990-luvulla liiketaloustieteissä lähinnä johtamisessa, mistä se on vähitellen levinnyt 2000-luvulla myös muille aloille (ks. myös Auvinen 2008). Näkyviä viimeaikaisia narratologeja johtamisessa ja liiketaloustieteissä ovat olleet esim. postmodernissa viitekehyksessä kriittistä tutkimusta tekevä David Boje (1991, 1995), narratiivisesti organisaatioita tutkiva Barbara Czarniawska (1998) sekä mm. organisaatioiden toimintaan vaikuttavia ilmiöitä, kuten myyttejä ja fantasioita, tutkinut Yannis Gabriel (1995, 2000).

Narratiivinen tutkimus keskittyy kertomuksiin ja tarinoihin, joita ihmiset kertovat ymmärtääkseen maailmaansa ja elämäänsä. tarinat ja kertomukset välittävät tietoa, tunteita, maailmankuvia, tosiseikkoja/valheita, uskomuksia jne. kaikenlaisista tapahtumista, joita ihmiset kohtaavat elämässään. Narratiivinen tutkimus kohdistuu toisaalta tarinoiden sisältöihin, eli henkilöhahmoihin, juoniin, toimijoihin, kerrontatapoihin ja rakenteisiin, ja toisaalta kerrontaan sosiaalisena tapahtumisena ja vuorovaikutuksena. Taloustieteellisessä tutkimuksessa narratiivista tutkimusmenetelmää voidaan käyttää esimerkiksi johtajien puheiden sisältöjen ja/tai vaikutusten tutkimukseen, kansantalouteen vaikuttavien ei-persoonallisten tapahtumaketjujen tutkimukseen ja niiden synnyttämien tarinoiden leviämiseen ekonomistien keskuudessa, mainonnan sisältöjen tarkasteluun niiden vaikuttavuuden tutkimiseksi sekä yrittäjäelämäkertojen analyysiin mahdollisten menestymisen tekijöiden esiintuomiseksi.

Myös kansantaloustieteessä on nähtävissä merkkejä narratiivisuuden vähittäisestä murtautumisesta esiin täydentävänä tieteenfilosofisena viitekehysenä (vrt. McCloskey 1998, ks. myös Mangeloja, Sintonen ja Auvinen 2011,

Auvinen, Mangeloja ja Sintonen 2010). Narratiivisen paradigman hengessä koko tiedemaailma voidaan nähdä tarinankerrontana (Boje 2001), omanlaisenansa uskottavuutta aikaansaavana ja vetoavana diskurssina, jolla on oma tiedeyhteisön parissa sovittu rationaalisuutensa (ks. myös Fisher 1994). Narratiivisuus johtamisen alalla ei ole pyrkinyt tarjoamaan yleislääkettä kaikkiin johtamisen ongelmiin (Denning 2005), mutta on tarjonnut tehokkuutta lisäävään näkökulman (Boje 2008).

Yleisellä tasolla taloustieteiden kannalta olennaista on narratiivisuuden universaalisuus. Tietoisuutemme on lähtökohtaisesti narratiivinen (esim. Damassio 1999), muistimme toimii narratiivisesti (esim. Swap, Leonards, Shields ja Abrams 2002) ja tulkintamme kokemuksistamme ja esityksemme menneisyydestä tai tulevaisuudesta tapahtuu kertomusmuodossa (Weick 2001, Boje 2008). Lisäksi sisäistämme ja ylläpidämme arvoja tarinoiden muodossa (Fisher 1987). Kun taloustieteen kausaalimallien heikkouksia ovat niiden ohut ihmiskäsitys, heikkohko kontekstisidonnaisuus sekä ilmiön dimensioiden vähentäminen (vrt. Rubinstein 2006, Taleb 2007), narratiivisuus ainakin osin pyrkii rikastamaan taloustieteellistä mallintamista juuri ihmiskäsitystä syventämällä ja kontekstien (esim. kulttuuri, arvo- ja preferenssi-pohja) hahmottamisella. Myös kriittistä näkökulmaa, esimerkiksi talouskasvuun, on pyritty rakentamaan narratiivisista lähtökohdista käsin (esim. Nelson 1991, McCloskey 1992).

3. Taloustieteen ja narratiivisuuden käsitteistä

3.1. Yhteiskunnan suuret kertomukset

Yhteiskunnan suurilla kertomuksilla tarkoitetaan syvään juurtuneita ja laajalle levinneitä kertomuksia, jotka selittävät yhteiskuntien suuria linjoja ja antavat tulkintapohjan vallitseville oloille. Siten ne muokkaavat tapaa, jolla ihmiset ymmärtävät olemistaan ja toimintaansa yhteiskunnan jäseninä. Lisäksi niillä on yleensä hegemoninen asema suhteessa muihin yhteiskunnan kertomuksiin. (Lyotard 1985, Syrjälä, Takala ja Sintonen 2009, Sintonen ja Auvinen 2009.) Suurina kertomuksina on perinteisesti pidetty vallitsevia käsityksiä esimerkiksi markkinatalouden tai sosialistisen talouden menestyksestä/tappiosta, länsimaiden teollistumisesta ja modernisaatiosta, sekä rationaalisen ja empiirisen tieteen synnystä ja kehityksestä. Näin ollen huomataan, että tietyt suuriin kertomuksiin kiinnittyneet ilmiöt sivuavat tai ovat jopa keskeinen osa kansantaloustieteen tutkimusaluetta. Esimerkkeinä voidaan ottaa vaikka ideat jatkuvan kansantuotteen kasvun tarpeellisuudesta tai tässä artikkelissa tarkemmin esiteltävä onnellisuuden ja talouden kasvun yhteydet.

Taloustieteellinen onnellisuustutkimus on jo muutaman viime vuoden paistatellut median kiinnostuksen kohteena. Suurta yleisöä kiinnostaa keskustelu ”onnellisuudesta”, sillä kaikkien haluavat olla onnellisia ja onpa onnen löytäminen esitetty jopa elämän tarkoituksiksi (Baden-Powell 1920, 15). Vastaavasti talouskasvu on ainakin implisiittisesti esitetty kansallisvaltioiden perustarkoituksiksi ja avaimiksi kansalaisten onneen. Onnellisuustutkimus on

myös haastanut perinteisen bruttokansantuotteen keskittyvän kansantaloustieteellisen makroanalyysin. Yksinkertaistetun numeraalisen ja vain materiaaliisiin suureisiin keskittyvän bruttokansantuotteen rinnalle ja jopa tilalle on suunniteltu kirjavaa joukkoa indeksejä, joiden tavoitteena on paremmin huomioida yhteiskunnan kansalaisten ”todellinen” hyvinvointi (Mangeloja ja Hirvonen 2006). Tällaiset vaihtoehdot mittarit sisältävät kuitenkin edelleen monia puutteellisuuksia ja edellyttävät subjektiivisia arvo-arvostelmia. BKT:n ja hyvinvoinnin voidaan kuitenkin osoittaa hyvinkin vahvasti korreloivan keskenään. Nykyinen kansantalouden tilinpidon järjestelmä onkin taloustieteen suurimpia saavutuksia, eikä mitään selkeää tarvetta uuden järjestelmän luomiseen ole (Pohjola 2011). Yhteisymmärryksen hyvinvoinnin objektiivisesta mittaamisesta tuskin lähiaikoina päästään.

Onnellisuustutkimus – aivan kuten talouskasvu – voidaan nähdä suurena kertomuksena monien vaihtoehtoisten tarinoiden joukossa (Nelson 1991). Talouskasvua voidaan ehkä jopa kuvata jonkinlaiseksi numeerisen informaation ohjaamaksi uskonnoksi, joka on temmannut useimmat nyky-yhteiskunnat mukaansa ja jota ei edes osata kyseenalaistaa (Mangeloja ym. 2011). Bruttokansantuotteen mittaamisesta siirtyminen yhteiskunnalliseen onnellisuusmittaukseen on ehkä edistysaskel, mutta se ei vielä ratkaise aikamme ongelmia eikä edes onnellisuuden merkitystä. Nähdäksemme olisi-kin aika siirtyä nyt onnellisuustutkimuksesta eteenpäin, uudelle tasolle.

Narratiivinen tulokulma antaa uusia mahdollisuuksia talouskasvun kriittiseen tarkasteluun, sekä ilmiön pukemisen muotoon, jota voidaan käyttää myös taustana perinteisemmälle taloustieteelliselle näkemykselle. Talebin

(2007) esittämä musta joutsen on vaikeasti ennustettava, mutta vaikutukseltaan valtava tapahtuma, josta rakennetaan suurta kertomusta jälkikäteen. Näin saadaan hämmäntävä ja satunnainen ilmiö tuntumaan ennustettavammalle kuin se oli. Kertomusmuoto siis tuottaa tapahtuman tulkintoihin järjestystä, joka sitten ymmärretään myös lisääntyneenä ennustettavuutena. Esimerkiksi WTC-torneihin kohdistunut 9/11 terrori-isku sai aikaan hyvin monimuotoisia tarinoita, joiden kautta kollektiivinen tieto ja ymmärrys tapahtumasta alkoi kehkeytyä. Tarinoissa viljeltiin teemoja alkaen salaliitoista, ovelista terroristeista ja sankarillisista pelastajista, kuin myös tapahtuman taloudellisista seurauksista lentoliikenteelle ja jopa markkinataloudelle yleensä. Samalla kun tarinoiden sisäinen koherenssi kasvoi, syntyi ennustuksia tapahtuman tulevista vaikutuksista talouteen.

Peilaamalla taloudellista informaatiota suuriin kertomuksiin on mahdollista rakentaa varsin rikasta informaatiota niin menneisyyden ymmärtämiseen kuin mahdollisen tulevaisuuden hahmottamiseen. Tarinoiden tulkitseminen suurten kertomusten kontekstissa antaa tietoa, jota pelkät tilastonumerot eivät kerro. Kuitenkin tarinat tarvitsevat numeroita rinnalleen ja päinvastoin. Tarina ja numerot tarvitsevat toinen toisiaan tarjotakseen samanaikaisesti syvällisempää ymmärrystä että riittävän selitysvoi-man.

Erilaiset tutut taloustieteelliset käsitteet, kuten onnellisuus, talouskasvu, rationaalinen ihminen ja tieteellinen maailmankuva ovat esimerkkejä vaihtoehtoisista kertomuksista, joiden narratiivinen voima on nostanut niiden kuvaamat ilmiöt taloustieteellisen keskustelun foorumeille. Toisaalta liian vetoava kertomus voi vietellä kuulijansa harhapoluille ja mahdol-

lisesti rajata tarkastelijoiden kriittisyyttä (Sole ja Wilson 2002, 5–6). Ehkäpä myös liian dominoiva kertomus voi vähentää toimijan vapautta (Boje 1999). Muiden muassa Adam Smithin näkymätön käsi, Weberin rationaalisuuskäsitys ja Taylorin tieteellinen liikkeenjohtoteoria ovat esimerkkejä niin vetoavista kertomuksista, että ne ovat rajanneet ihmiskäsityskeskusteluakin – onnellisuuden rakentumisperusteet mukaan lukien – varsin kapeaksi (vrt. myös Pihlanto 2002). Ne ovat vaikuttaneet siihen, että talouskasvu ja bruttokansantuote ovat hyvinvoinnin käsitteen ja lopulta onnellisuudenkin ytimessä, mutta hyvinvoinnin ja onnellisuuden pehmeämpi, mutta ihmisen toiminnan dynamiikan kannalta ehkä olennaisempi (esim. arvot ja tunteet), tekijä on jäänyt taka-alalle.

Vaikka onnellisuustutkimus on inhimillistä kannalta tärkeää, on sillä vaara ajautua numeeriseksi indeksitutkimukseksi, jonka pohjalta voidaan kyllä arvioida ihmisten onnellisuuden yleistä tasoa, mutta ei inhimillisen olemassaolon laajaa skaalaa. Onnellisuuden tarkastelussa tuleekin huomioida indeksien lisäksi useita ihmisen arkitodellisuuteen liittyviä ulottuvuuksia. Nykyinen taloustiede onkin ottanut mukaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja kielenkäytössä rakentuvan arjen ymmärryksen näkökulman. Tähän kuuluvat tunteet, arvot ja uskomukset, joiden kautta ihmiset luovat elämänsä ja toimintaansa rationaliteettia, joka siten vaikuttaa myös päätöksentekoprosesseissa.

Narratiivinen lähestymistapa tarjoaa näiden asioiden tarkasteluun mielenkiintoisia viitekehäyksiä, joita ihmis- ja yhteiskuntatieteissä on vuosikymmenien ajan kehitelty mutta jotka eivät vielä ole päätyneet laajemmin taloustieteen. Esimerkkinä Walter Fisherin (1987, 1994) narratiivisen rationaalisuuden idea. Sen mu-

kaan johonkin tapahtumaan rakennetaan narratiivisesti koherenssia siten, että ihmiset juonellistavat kokemuksiaan ymmärtääkseen niitä. Näin syntyvä kerronnallinen koherenssi ymmärretään, ei pelkästään tarinaan vaan myös elämään sisältyvänä rationaalisuutena. Fisherin narratiivisen rationaalisuuden ajatuksen tarkoitus ei ole kieltää ihmisen loogis-tieteellisen ominaisuuden olemassaoloa, vaan laajentaa perinteistä rationaalisuuden käsitettä siten, että se tarjoaisi työkaluja esimerkiksi päätöksenteon syvällisemmälle ymmärtämiselle. Suomalaisen talouselämän diskurssista eli kielenkäytöstä löytyy valtavasti kertomuksia, joista voidaan hahmottaa narratiivisen rationaalisuuden kautta keskeisiä toimijoita, arvoja, eettisiä kannottoja sekä ristiriitoja. Esimerkki tällaisesta on hiljattain maahamme rantautunut degrowth-ajattelu, jossa kritisoidaan ”yhteiskuntaan pesiytynyttä kasvumaniaa” (ks. esim. Degrowth.fi 2011, Kauppalehti.fi 2011). Ilmiössä yhdistyvät niin loogis-tieteellinen rationaalisuus kuin arvot ja tunteet mielenkiintoisella tavalla.

3.2. Yksilön mikrotarinat

Yhteiskunnan suurten kertomusten kertojia ovat uutislähetykset, eduskunnan istunnot, valtiovarainministeriön arviot talouden nykytilasta, lakitekstit jne. Suuret kertomukset muodostavat viitekehyksen, jonka kautta pieniä arkielämän tapahtumia tulkitaan. Pienet mikrokertomukset arkielämän tapahtumista ovat siis myös oleellisia. Sellaisia ovat esimerkiksi arkiset päätöksentekotilanteet: lähteäkö kalaan (minä pidän kalasta, mutta puolisoni ei voi sietää kalanhajua), kauppaan (maito jääkaapistani on vanhentunut) vai töihin (tili tyhjä, täytyy ansaita, jotta voi ostaa uuden maitopurkin); tai vanhemman selitys lapselle, miksi pitää har-

jata hampaat (muuten hammaspeikko tulee) ja mennä ajoissa nukkumaan (jotta jaksaa aamulla nousta töihin). Mikrokertomuksista rakentuu yksilön elämän tarina, jota tulkitaan suhteessa yhteiskunnan suuriin kertomuksiin. Pieniä tarinoita tulkitsemalla saavutetaan syvällisempää ymmärrystä yksilön toiminnan dynamiikasta. Jo olemassa olevaa kansantaloustieteen erästä tutkimusjuonetta, onnellisuuden taloustiedettä, voi kehittää narratiivisempään suuntaan. Kansalaisten onnellisuus liittyy ainakin jollain tasolla paitsi yksilön myös välillisesti koko kansantalouden toimintaan, ja onnen ymmärtämiseen tarvitaan kulttuurin ymmärtämistä.

Onnella on kielenkäyttöön ja kulttuuriin liittyvä ulottuvuus, ja määritelmiä onnesta lukuisine sananparsineen on valtavasti. Usein niissä esiintyvät käsitteet: ystävät, raha, rakkaus ja terveys. Kulttuurissamme arkikielen merkitys onnesta liittyy usein johonkin toimijan kanalta edulliseen, mutta sattumanvaraiseen, tapahtumaan. Onnellisuuden arviointi tulo- ja varallisuustilastoin on kuitenkin meillä yleistä. Mielenkiintoisen sävyn keskustelulle tuo esimerkiksi eräillä intiaaniheimoilta aikoinaan vallinnut käsitys: Kasautunutta varallisuutta pidettiin onnettomuuden merkinä (Lämsä ja Hautala 2005). Se merkitsi, että vauras ihminen oli raukka, jolla ei ollut ystäviä kenen kanssa voisi jakaa saamansa tavarat. Käsitteellinen keskustelu on pitkä ja ulottuu Antiikin Kreikkaan ja Aristoteleeseen saakka. Onnellisuudella on myös yhteys uskonnolliseen keskusteluun, sillä esimerkiksi Vanha Testamentti määrittelee onnea, ja luterilainen uskonto liittääkin onneen asioita, jotka itse pitää utteruudella ja hyvällä elämällä ansaita (Snl. 24:30–34). Eräät tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota nykyisen onnellisuuspohdinnan samankaltaisuuteen buddhalai-

seen filosofiaan kuuluvan itseensä käpertymisen kanssa. Oman egon onnellisuudesta ja tunne-elämän tilasta tulee yksilön elämän ainoa keskeinen sisältö. Tämä ajattelu tuntuu sopivan mainiosti myös nykyaikaisen modernin länsimaisen ihmisen, niin kuluttajan kuin uraohjuksenkin, tunnemaailmaan. Islamilainen maailma puolestaan liittyy onneen vahvasti fatalistisen ajattelun. Filosofinen keskustelu vuosikymmenien ajan on nähnyt onnen joko yksilön ansaitsemaksi palkinnoksi tai omaisuudeksi (”jokainen on oman onnensa seppä”), tai deterministiseksi ilmiöksi, jolloin ihminen on ikään kuin olosuhteiden uhri (tieteen ihmiskäsityksistä ym. ks. Raunio 1999).

Tutkimuksellisesti tämä tarkoittaa, että ensin tulisi rakentaa yhteiskunnan suuret kertomukset (metakertomukset), kuten aiemmin mainittu talouskasvu, ikään kuin läpinäkyviksi ihmismassoja ohjaaviksi suuriksi diskursiivisiksi rakenteiksi. Suuret kertomukset jättävät huomiotta inhimillisen olemassaolon koko kirjon, mutta kertovat yhteiskunnan kulttuurista, arvoista, tavoitteista (ks. myös Lehtonen 2004) ja muista yleisesti toimintaamme vaikuttavista tärkeinä (tai ehkä vältettävänä, vrt. myös Foucault 2000) pidetyistä asioista. Tulkinta on aina kontekstisidonnaista, sillä se tapahtuu ajassa ja toteutetaan aina jostain tietystä näkökulmasta käsin – aivan kuten jokainen tarina on kerrottu tietyssä tilanteessa. Gabriel (2000) kuitenkin muistuttaa, että tarinat eivät ole kaikki kaikessa, eikä narratiivisuus ainoa tapa ymmärtää todellisuutta, sillä tarinat eivät ole ainoa merkityksiä luova ja ylläpitävä asia. Myös esimerkiksi kehollinen oleminen tunteineen ja tuoksuineen, sekä artefaktit (kuten pukeutuminen), toimivat merkitysten luojina. Tunteita ja tuoksuja on kuitenkin verraten vaikea arkistoida tutkijan aistittavaksi, mutta sitä vastoin esimer-

kiksi artefaktin symboliikka avautuu siihen liittyviä tarinoita tulkittaessa ja kertojan tunteiden merkityksiä voidaan ymmärtää niin ikään hänen tarinoitaan tulkitsemalla.

4. Kohti narratiivista taloustiedettä

Onnellisuuden tilastollisen selittämisen lisäksi tarkasteluun voidaan tuoda syvyyttä ja rikkautta ihmisten oman elämän kertomusten analyysistä. Onnea voidaan määritellä ja kvantifioida indekseihin, mutta vasta tarinoiden kautta onni saa sisällön. Näin aukeaa onnen sisällön ymmärrys subjektiivisena kokemuksena, joka kuitenkin syntyy vuorovaikutuksessa maailman ja oman itsen kanssa. Luvut ja indeksit onnesta ovat kuori, joka herää henkiin ihmisen kokemusmaailman tarinoita tulkittaessa. Kertomukset kerrotaan ja elämä eletään, mutta inhimillinen kokemus kerrotaan tarinamuodossa ja tarinan kuulija elää mielikuvituksessa kokemuksen uudelleen. Näin tarina lopulta kietoutuu monimutkaiseen tarinoiden verkostoon, josta kokemuksemme ja muistomme muodostuvat – ja missä piilee toimintamme mielekkyyden ydin. Yhteiskunnan suuret tarinat, kuten talouskasvu tai kestävä kehitys, ovat suuria kertomuksia, joihin ihmisen pienet tarinat peilautuvat. Näiden tarinoiden vuorovaikutuksessa syntyy käsitys niin rationaalisuudesta kuin onnestakin, tulkinnasta löytyy sisältö, avain inhimillisen onnen kokemukseen.

Fisherin (1987, 1994) narratiivinen lähestymistapa ihmisen rationaalisuuteen tarjoaa taloustieteille apuneuvon makrotason kausaliteettien ja selitysmallien syventämiseen. Oli kyseessä yhteiskunnan suuret kertomukset tai yksilön pienet tarinat, kertomukset sisältävät valtavasti informaatiota arvoista ja preferensseistä, faktoina pidetyistä asioista, kulttuurisista ja muis-

ta inhimillisistä elementeistä, joista muodostuu rationaalisuudeksi kutsumamme ilmiö. Niin positivismin hengessä tehtyjen tilastollisten kausaalimallien, kuin laadullisten tutkimusten konstruointien tarinoiden taustalta löytyy kärjistettynä sama intressi, mutta myös samankaltainen heikkous: Kumpikin tarjoaa rikkaan kuvauksen monimutkaisista, jopa makrotason inhimillisistä ilmiöistä – mutta vahvana yksinkertaistuksena. Tiivis informaatio pakottaa kompleksin todellisuuden tiiviiseen pakettiin. Molemmat traditiot ovat vanhoja, mutta yhdistämällä molempien vahvuudet (jumiutumatta tieteenfilosofiseen ja jopa poliittiseen metodologiakiistaan) voimme valjastaa taloustieteen käyttöön innovatiivisen ja mielenkiintoisen lähestymistavan, jota kutsumme narratiiviseksi taloustieteksi.

Kirjallisuus

- Andrews, M., Squire, C. ja Tamboukou, M. (2008), *Doing Narrative Research*, Sage Publications, London.
- Auvinen, T. (2008). *Narratiivinen näkökulma johtajuuteen. Tulkitseva tutkimus tarinajohtamisesta suomalaisen esimiestyön kontekstissa*, lisensiaatin tutkimus, Jyväskylän Yliopiston taloustieteiden tiedekunnan laitossarja.
- Auvinen, T., Mangeloja, E. ja Sintonen, T. (2010), ”Is Narrative a Content of Economics and Business Administration? An Essay about why Homo Economicus is actually Homo Narrans: From Realistic to Narrative Paradigm”, *Annual Review of Management & Organizational Inquiry* 6: 1–13.
- Baden-Powell, R. (1920), *Rovering to success* (suom. *Tie onneen*), 3. painos 2004, Partiokirja, Helsinki.
- Boje, D. (2008), *Storytelling Organizations*, Sage Publications, London.
- Boje, D. (2001), *Narrative Methods for Organizational and Communication Research*, Sage Publications, London.
- Boje, D. (1999), *Storytelling leaders*, <http://business.nmsu.edu/~dboje/leaders.html> (viitattu 15.3.2008).
- Boje, D. (1995). ”Stories of the Storytelling Organization: A Postmodern Analysis of Disney as ‘Tamara-Land’”, *Academy of Management Journal* 38: 997–1035.
- Boje, D. (1991), ”The Storytelling Organization: A Study of Story Performance in an Office-Supply Firm”, *Administrative Science Quarterly*, 36: 106–126.
- Czarniawska, B. (1998), *A Narrative Approach to Organizational Studies*, Sage Publications, London.
- Damasio, A.R. (1999), *The Feeling of What Happens: Body and Emotion in the Making of Consciousness*, Harcourt Brace & Company, New York. (Suom. Pietiläinen, K., 2000, *Tapahtumisen tunne*, Terra Cognita, Helsinki.)
- Degrowth.fi (2011), www.degrowth.fi (viitattu 8.7.2011).
- Denning, S. (2005), *The Leader’s Guide to Storytelling*, Jossey-Bass, San Francisco.
- Fisher, W.R. (1994), ”Narrative Rationality and the Logic of Scientific Discourse”, *Argumentation* 8: 21–32.
- Fisher, W.R. (1987), *Human communication as a narration: Toward a philosophy of reason, value, and action*, University of South Carolina Press, Columbia, South Carolina.
- Foucault, M. (2000), *Tarkeilla ja rangaista* (alkuteos *Surveiller et punir*, 1975), Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.
- Friedman, M. (1953), ”The Methodology of Positive Economics”, teoksessa *Essays In Positive Economics*, University of Chicago Press, Chicago: 3–16, 30–43.
- Gabriel, Y. (2000), *Storytelling in Organizations: Facts, Fiction and Fantasies*, Oxford University Press, Oxford.

- Gabriel, Y. (1995), "The Unmanaged Organization: Stories, Fantasies and Subjectivity", *Organization Studies* 16: 477–501.
- Kauppalehti.fi (2011), Degrowth-liike: *Taloukasvua on jarrutettava*, <http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/etusivu/uutinen.jsp?oid=20110782483&ext=rss> (viitattu 8.7.2011).
- Lehtonen, M. (2004), *Merkitysten maailma: Kulttuurisen tekstintutkimuksen lähtökohkia*, Vastapaino, Tampere.
- Lämsä, A.-M. ja Hautala, T. (2004), *Organisaatiokäyttäytymisen perusteet*, Edita, Helsinki.
- Liotard, J.-F. (1985), Tieto postmodernissa yhteiskunnassa (alkuteos *The postmodern condition – a report on knowledge*), Vastapaino, Tampere.
- Mangeloja, E., Sintonen, T. ja Auvinen, T. (2011), "Economic growth as grand narrative: storytelling in economics" teoksessa Boje, D. (toim.), *2011 proceedings: 20 years of storytelling and Sc'Moi: a celebration*, The Standing Conference for Management and Organizational Inquiry Inc, USA: 136–149.
- Mangeloja, E. ja Hirvonen, T. (2006), *Miksi kolmas hampurilainen ei tee onnelliseksi?*, Atena, Jyväskylä.
- McCloskey, D.N. (1998), *The Rhetoric of Economics*, Second Edition, University of Wisconsin Press, Madison.
- McCloskey, D. (1992), *If You're so Smart: The Narrative of Economic Expertise*, University of Chicago Press, Chicago.
- Nelson, R.H. (1991), *Reaching for Heaven on Earth*, Rowman & Littlefield.
- Palonen, K. (1988), Tekstistä politiikkaan: *Jobdatus-tulkintataittoa*, Vastapaino, Tampere.
- Pihlanto, P. (2002), "Rationaalisen toimijan myytti taloustieteissä, yritysmaailmassa ja yhteiskuntapolitiikassa", *Niin & näin – filosofinen aikakauslehti* 2/2002: 74–77.
- Pohjola, M. (2011), "Kansantuote, hyvinvointi ja kestävä kehitys", *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 107: 17–29.
- Raunio, K. (1999), *Positivismi ja ihmistiede*, Gaud-eamus, Helsinki.
- Rorty, R.M. (1992), *The Linguistic Turn: Essays in Philosophical Method* (1. painos 1967), University of Chicago Press, Chicago.
- Rubinstein, A. (2006), "Dilemmas of an Economic Theorist", *Econometrica* 74: 865–883.
- Sintonen, T. ja Auvinen, T. (2009), "Who is Leading, Leader or Story? The Power of Stories to Lead", *Tamara Journal for Critical Organization Inquiry* 8: 95–109.
- Sole, D. ja Wilson, G. (2002), *Storytelling in Organizations: The Power and Traps of Using Stories to Share Knowledge in Organizations*, Harvard Graduate School of Education.
- Swap, W., Leonard, D., Shields, M. ja Abrams, L. (2001), "Using Mentoring and Storytelling to Transfer Knowledge in the Workplace", *Journal of Management Information System* 18: 95–114.
- Syrjälä, J., Takala, T. ja Sintonen, T. (2009), "Narratives as a tool to study personnel wellbeing in corporate mergers", *Qualitative Research* 9: 263–284.
- Taleb, N. (2007), Musta joutsen: erittäin epätodennäköisen vaikutus (alkuteos *The Black Swan: The impact of the highly improbable*), Terra Cognita, Helsinki.
- Weick, K.E. (2001), *Making Sense of the Organization*, Blackwell Publishing, Malden, Massachusetts.